

ROLUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE ÎN PROCESUL DE INTEGRARE EUROPEANĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Autor:

Nicolae Dandiș,

Directorul Centrului Pro-Europa din Cahul

Introducere

Calitatea și rezultatele oricărui proces depind, în cea mai mare parte, de corectitudinea stabilirii obiectivelor și de identificarea și delegarea corectă a responsabilităților și a angajamentelor, corelate cu metodele și resursele disponibile sau potențiale. Odată ce Republica Moldova - prin autoritățile reprezentative ale statului, mandatate de cetățeni în cadrul alegerilor parlamentare - și-a ales vectorul european de dezvoltare, este important să analizăm rolul principalilor actori implicați în acest parcurs de interes național. Astfel, în studiul de față, ne propunem să evidențiem rolul și locul autorităților administrației publice locale din Republica Moldova în procesul de apropiere, pe etape, de Uniunea Europeană - asociere, aderare și integrare graduală.

La 14 martie 2014, Executivul de la Chișinău, Congresul Autorităților Locale din Moldova și partenerii de dezvoltare au organizat o conferință națională cu tema „*Rolul guvernării locale în asigurarea procesului de descentralizare, modernizare și integrare europeană a Republicii Moldova*”. În cadrul acesteia, reprezentanții administrațiilor locale au avut posibilitatea să-și expună punctul de vedere referitor la relația autorităților centrale cu cele locale și la necesitatea implementării unor reforme reale pentru asigurarea autonomiei locale. Șeful Delegației Uniunii Europene la Chișinău, Pirkka Tapiola, care a participat la eveniment alături de Premierul Iurie Leancă, a declarat următoarele: „*În tranziția spre o democrație veritabilă, rolul autorităților locale este crucial. Autoritatea publică locală trebuie să fie consolidată. De fapt, astăzi, societățile mature nu mai doresc să fie guvernate, ci să participe nemijlocit la actul de guvernare din propriile comunități*”¹. Cert este că, deseori, rolul factorilor de decizie locali este ignorat sau subestimat, în mod eronat considerându-se că este de ajuns existența unei majorități parlamentare și a unui Guvern pro-european care să susțină clar acest curs de politică externă. Este însă evident că acestea sunt obligatorii, dar nu și suficiente. Pentru ca întregul sistem politico-administrativ să conlucreze și să fie ghidat de aceeași viziune, este necesară și o administrație locală pro-europeană. În caz contrar, va crește decalajul dintre ceea ce vor și ceea ce fac autoritățile centrale, pe de o parte, și acțiunile autorităților publice locale, pe de altă parte, pentru a realiza obiectivele și reformele pe care le presupune procesul de integrare europeană.

Când vorbim despre administrația publică locală a Republicii Moldova ne referim, înainte de toate, la aleșii locali - 898 de primari, 10.565 de consilieri orășenești și sătești, 1120 de consilieri raionali și

municipali -, dar și la cele câteva mii de funcționari și specialiști ce activează în toate unitățile teritorial-administrative din țară, prestând servicii publice sau îndeplinind alte atribuții stabilite prin lege. Aceștia reprezintă o forță de care depinde felul în care este administrată zi de zi fiecare localitate, proiectând în percepția cetățenilor, prin atitudinea și modul lor de a-și face munca, imaginea statului și definirea practică a relației guvernăți-guvernânți. Este important să accentuăm rolul autorităților publice locale și pentru că cetățenii au încredere în acestea. Dovadă și datele Barometrului de Opinie Publică (aprilie 2014), unde la întrebarea „Câtă încredere aveți în Primărie?” 54% au răspuns „*Oarecare încredere/Foarte multă încredere*”. Pondere în cauză este în creștere cu peste zece la sută față de 43%, cât era în aprilie 2013. Astfel, încrederea în Primărie se plasează pe locul trei, după Biserică (85%) și Mass-media (61%). Pentru comparație, este suficient să menționăm că încrederea în Guvern și Parlament este de 28%, respectiv 22%².

Începând de la Acordul de Parteneriat și Cooperare cu Comunitățile Europene (1994), toate documentele-cheie care au urmat - cum ar fi Planul de Acțiuni Moldova - Uniunea Europeană (2005), Programele de guvernare din ultimii ani (2009, 2011, 2013), Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană (semnat la 27 iunie 2014) - conțin prevederi legate de administrația publică locală, direcțiile de acțiune și reformele care trebuie întreprinse de către autoritățile statului pentru a forma, treptat, o administrație locală eficientă de tip european. Vom încerca să sistematizăm aceste prevederi, dar și constatările practice, așteptările, obstacolele și sugestiile formulate răstimp pentru a schița un tablou de ansamblu privind rolul autorităților locale în atingerea standardelor europene în diverse domenii. Deși, la nivel de țară, există mai multe documente de politici publice și de planificare strategică - pe termen scurt sau mediu, generale sau sectoriale - care stabilesc și pentru autoritățile publice locale sarcini în respectivelor domenii, în cea mai mare parte aceste sarcini nu ajung să fie cunoscute și implementate sau, din contra, unele autorități nu știu că ceea ce ele realizează este inclus într-un astfel de document.

1. Reforma administrației publice locale: între așteptările cetățenilor și capacitățile autorităților locale

Procesul de integrare europeană presupune implicarea întregii societăți, când cu toții să urmărim obiectivul de a construi în țara noastră

1 <http://descentralizare.gov.md/libview.php?l=ro&id=1185&idc=249>

2 Barometrul de Opinie Publică. IPP, Chișinău, aprilie 2014. p. 41. http://ipp.md/public/files/Barometru/Brosura_BOP_04.2014_prima_parte_final-rg.pdf

niște realități socio-economice la standarde pe care le numim europene. Și asta pentru că cetățenii compară realitățile din diverse domenii existente în majoritatea statelor UE și își doresc astfel de realități și nivel de trai și la ei acasă. Modernizarea țării, evident, presupune și reformarea administrației publice centrale și locale, iar în percepția cetățenilor această reformă este asociată, înainte de toate, cu înlăturarea fenomenelor negative pe care ei le observă în cadrul autorităților publice atunci când sunt nevoiți să interacționeze cu ele.

Ca orice sistem, și sistemul politico-administrativ e perfectibil, iar aderarea Republicii Moldova la UE nu este punctul terminus al acestei reforme, pentru că societatea se află într-o continuă schimbare și continuă adaptare la noi realități și standarde de viață. De ce este nevoie de reforma administrației publice locale? Pentru că doar o administrație publică locală cu reale capacități umane și administrative poate să exercite, în baza principiului subsidiarității, un rol important în procesul de integrare europeană, să implementeze eficient reformele necesare din perspectiva acquis-ului comunitar și să presteze cetățenilor servicii publice de calitate. S-a demonstrat că, în majoritatea statelor care și-au propus aderarea la UE, euro-motivația a fost propice pentru promovarea și implementarea reformelor. De aceea, voința politică la nivel atât central, cât și local este o condiție pentru ca documentele bilaterale dintre Chișinău și Bruxelles să aibă ponderea cuvenită și să stimuleze autoritățile statului în direcția integrării acestor prevederi în documentele și angajamentele politice interne. Reușitele în implementarea lor - deși cu sacrificii pe plan intern - și rezultatele pozitive ale monitorizărilor externe efectuate de UE, dar și de alți donatori ce susțin reformele este încă un pas spre apropierea de statutul spre care tinde Republica Moldova. În documentele bilaterale cu Uniunea Europeană, prevederile vizând administrația publică locală punctează cele mai importante chestiuni pe care părțile le-au identificat ca fiind esențiale din perspectiva întrunirii criteriilor de aderare la UE. Astfel, rolul autorităților publice locale în procesul de integrare europeană nu este doar de a transpune în viață prevederile ce le vizează direct în documentele de pricina, ci și de a-și asuma responsabilități proprii pentru realizarea reformelor în toate domeniile ale căror beneficiari sunt localitățile și cetățenii țării.

Acordul de Parteneriat și Cooperare cu UE din 1994, care a intrat în vigoare în 1998 (art. 67), conținea primele prevederi referitoare la metodele de elaborare și planificare a politicii de dezvoltare regională și amenajare a teritoriului, și privind rolul colaborării și schimbului de informații dintre

autoritățile locale și de alte niveluri ale părților implicate în acest proces. Un rol important este atribuit autorităților locale și în domeniul prevenirii poluării locale, regionale și transfrontaliere a aerului și apei, dar și susținerii mediului de afaceri și promovării angajării pe plan local, fiind prevăzută și asistența tehnică necesară pentru o serie de acțiuni concrete în aceste domenii³. Planul de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană (2005)⁴ subliniază importanța respectării de către țara noastră, ca membră a Consiliului Europei, a *Cartei Europene a autonomiei locale* din 15.10.1985 (ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1253-XIII din 16.07.97), precum și continuarea reformei administrative și autoadministrării locale, conlucrând în acest sens cu Congresul Autorităților Locale și Regionale din Europa, structură cu o bogată experiență și expertiză în domeniu. Analiza modului în care sunt delegate responsabilitățile, făcută de autorități, este însoțită și de resursele necesare, și este un punct-cheie în realizarea sarcinilor și provocărilor care stau în fața autorităților publice locale. Același document prevede, în calitate de obiective, o mai mare implicare a autorităților locale - cu susținerea celor centrale, bineînțeles - în rezolvarea problemelor socio-economice la nivel local.

Capitolul 1, art. 21-23 din Titlul IV al Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană se referă la necesitatea reformei administrației publice atât centrale, cât și locale pentru „dezvoltarea unui serviciu public responsabil, eficient, transparent și profesionist”⁵. Și unele prevederi ale capitolului 20 al Acordului de Asociere vorbesc despre importanța administrației publice locale: descentralizarea procesului de luare a deciziilor de la nivelul central la cel al comunităților regionale și consolidarea parteneriatului dintre toate părțile implicate în dezvoltarea regională (art. 107); dezvoltarea capacității autorităților publice locale de a promova cooperarea transfrontalieră în conformitate cu reglementările și cu practicile UE și îmbunătățirea mecanismului privind interacțiunea verticală și orizontală a administrației publice centrale și locale în procesul de elaborare și punere în aplicare a politicilor regionale (art. 108).

3 Acord de Parteneriat și Cooperare între Comunitățile Europene și Statele lor membre, de o parte, și Republica Moldova, de altă parte. http://www.mf.gov.md/common/programstrategy/APC_ro.pdf

4 Planul de Acțiuni UE-Moldova. <http://gov.md/doc.php?l=ro&id=2763&idc=447>

5 Acord de Asociere dintre Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele sale membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte. http://www.gov.md/public/files/2013/ianuarie_2014/ACORD_RM-UE_1.pdf

Evident că o mare parte din prevederile ce țin de administrația publică locală și de reformarea ei, care se conțin în documentele enumerate mai sus, se regăsesc și în Programele de activitate ale Guvernului Republicii Moldova, și în alte strategii de dezvoltare. Unul dintre cele mai importante documente de politici publice privind administrația publică locală este Strategia Națională de Descentralizare (aprobată prin Legea Nr. 68 din 05.04.2012), la a cărei elaborare s-a ținut cont de „realizările și lacunele politicilor strategice implementate anterior, de exigențele impuse în procesul integrării europene, de principiile de bună practică, **legate de criteriile de preaderare la comunitatea europeană și, concomitent, de particularitățile specifice de dezvoltare ale autorităților administrației publice locale din Republica Moldova**”⁶.

Implementarea acestei strategii presupune modificarea și abordarea complexă a cadrului legal și instituțional al administrației publice locale, iar dificultatea este cu atât mai mare, cu cât clasa politică e conștientă de faptul că o autonomie locală reală presupune mai puține pârghii de presiune, de influență sau de condiționare pe care factorul politic de la nivel central le poate aplica în raport cu autoritățile publice locale. Vom menționa că un rol important în adoptarea și implementarea politicilor din domeniu le revine nu doar autorităților centrale, ci și celor locale. Ele pot și trebuie să se facă auzite prin structurile lor reprezentative - asociațiile primarilor, ale președinților de raion sau Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), cea mai mare asociație care, din anul 2010, apără activ interesele autorităților publice locale din țara noastră.

Prin intermediul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova și în cooperare cu alte autorități centrale, în conformitate cu art. 8 al *Legii Nr. 435 din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă*, autoritățile administrației publice locale trebuie să fie consultate în procesul de elaborare, adoptare sau modificare a legilor sau altor acte normative referitoare la organizarea și funcționarea administrației publice locale. După Strategia Națională de Descentralizare, cel mai important subiect discutat public a fost modificarea cadrului legal privind finanțele publice locale. Deși a amânat de mai multe ori votarea actului normativ ce viza acest lucru, într-un final Parlamentul țării a adoptat, totuși, cu aplicare parțială (de la 1 ianuarie 2014 pentru raioanele Basarabeasca, Ocnița, Râșcani și municipiul Chișinău), *Legea Nr. 267 din 01.11.2013*

⁶ Legea Nr. 68 din 05.04.2012 pentru aprobarea Strategiei naționale de descentralizare și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012-2015. Monitorul Oficial Nr. 143-148 din 13.07.2012.

*pentru modificarea și completarea unor acte legislative*⁷. Pentru restul țării, spre nemulțumirea majorității autorităților publice locale, noul sistem urma să intre în vigoare de la 1 ianuarie 2015.

Așteptările cetățenilor Republicii Moldova de la administrația publică locală nu sunt mici, dar nici atât de mari, încât să fie imposibil de răspuns la ele. Într-o localitate, cetățenii pot înțelege ce înseamnă democrație locală și bună administrare prin modul în care se raportează la ei factorii de decizie locali. În special, este vorba de primar și asta deoarece, din păcate, în majoritatea cazurilor locuitorii unei unități teritorial-administrative nu prea îi cunosc pe consilierii locali pe care i-au ales și care trebuie să le reprezinte interesele. Pentru ei, toată administrația publică locală se poate rezuma la primar și, eventual, la secretarul primăriei, care interacționează cu cetățenii în chestiuni de secretariat. Totodată, deși cetățenii înțeleg că realitățile din localitatea lor depind foarte mult de capacitatea și perseverența factorilor decizionali, dar și de implicarea personală a fiecăruia, constatăm totuși că ei percep mai greu interdependența dintre schimbarea standardelor de viață și propriile eforturi la nivel local, care în definitiv să contribuie la atingerea standardelor europene per ansamblu pe țară și la aderarea propriu-zisă la Uniunea Europeană.

În opinia noastră, din perspectiva progresului în comunitate, cele mai simple și importante chestiuni ce au impact direct asupra oamenilor, și pe care cetățenii și statul le așteaptă de la autoritățile locale și nu numai, ar fi:

- atitudine adecvată și responsabilă față de mandatul și atribuțiile delegate; respect față de cetățean și drepturile sale, indiferent de statutul social, nivelul de educație, etnia, situația materială sau opinia acestuia, inclusiv apartenența politică;
- operativitatea cu care se răspunde și se soluționează solicitarea de către autoritățile administrației publice locale;
- standardele etico-morale reflectate în viața personală și de serviciu a funcționarilor publici și a aleșilor locali, pentru a fi corecți în exercitarea funcțiilor și a nu fi susceptibili, în ochii cetățenilor, de acte de corupție, conflicte de interese, favoritism și partizanat politic etc.;
- nivel înalt de pregătire profesională și motivație de a lucra pentru oameni, astfel încât cetățenii să se încreadă în capacitățile lor și să nu aibă dubii că reprezentanții administrației publice locale vor face tot ce le stă în puteri pentru

⁷ Legea Nr. 267 din 01.11.2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Monitorul Oficial Nr. 262-267 din 22.11.2013.

a-și valorifica aceste cunoștințe întru binele comunității și al gestionării cu bună-credință a resurselor financiare sau patrimoniale disponibile;

- aplicarea cu bună-credință a legislației în vigoare și adoptarea de decizii legale în conformitate cu competențele pe care le au, și aplicarea lor cu consecvență;
- realizarea unor acțiuni concrete pentru crearea, acolo unde permit contextul și resursele, a locurilor de muncă - în special, pentru tinerii din localitate; întreținerea și dezvoltarea infrastructurii existente; majoritatea cetățenilor înțeleg că aceste lucruri nu pot fi realizate decât prin efortul de atragere a unor investitori și fonduri nerambursabile în respectivele domenii;
- coalizarea celor mai importante resurse umane din localitate, pentru a le implica și lucra în echipă, generând idei și soluții în interesul comunității; cultivarea dragostei și respectului față de localitate și țară, față de valorile și personalitățile neamului.

Avem convingerea că, deși pot fi menționate și alte aspecte, mai tehnice, factorul uman este definitoriu în realizarea reformelor și progresul în societate - și evident că acest lucru este valabil pentru toată administrația țării. Cetățeanul de rând, dar uneori și intelectualul, nu cunoaște și, poate, nici nu înțelege care sunt competențele și modul de funcționare a unor instituții, cum sunt transpuse în viață anumite strategii sau politici. Pentru cetățean este important să înțeleagă viziunea de ansamblu a acțiunilor întreprinse, eventual legătura cauză-efect, dar, mai mult decât atât, felul în care sunt realizate, respectiv cum îl afectează direct, pe el însuși, aceste acțiuni.

Capacitatea autorităților publice locale de a răspunde acestor așteptări depinde, în mare parte, de calitatea persoanelor ce candidează în alegerile locale, dar și de posibilitățile reale de a atrage în condiții deloc motivaționale, mai ales în cadrul administrației publice din mediul rural, funcționari bine pregătiți și de perspectivă. Tocmai de aceea, probabil, unul dintre cele mai dificile compartimente din reforma administrației publice locale ar fi readucerea în discuție a necesității de reorganizare administrativ-teritorială a Republicii Moldova. Reforma este necesară pentru ca banii publici să fie gestionați mai eficient, dar și pentru că mai multe localități din țară se confruntă cu o reală lipsă de capacități administrative. Conform art. 11 al *Legii Nr. 435 din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă*, o unitate teritorial-administrativă nu este viabilă din punct de vedere administrativ, dacă nu dispune de resurse materiale, instituționale și financiare necesare pentru gestionarea și realizarea

eficientă a competențelor ce îi revin, iar cheltuielile administrative ale acesteia depășesc 30 la sută din suma totală a veniturilor proprii⁸.

Din păcate, reforma administrativ-teritorială nu s-a regăsit în programele electorale ale partidelor politice pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014, nici în Programul de activitate al noului Guvern și nu se știe dacă subiectul va fi pe agenda de priorități a Legislativului, mai ales că reforma administrativ-teritorială nu e prevăzută expres în textul Acordului de Asociere cu UE.

2. *Principalele obstacole în calea reformării administrației publice locale*

În evoluția sistemului nostru administrativ au existat cu regularitate inițiative de reformare a administrației publice, în acest scop fiind preluate elemente de succes din experiența unor state europene. Soluțiile fie au fost propuse de experții care au elaborat studii și cercetări la tema dată, fie au venit sub forma unor recomandări din partea Congresului Puterilor Locale și Regionale, a Comisiei de la Veneția sau a altor instituții la care este parte Republica Moldova. Evident că, de multe ori, adoptarea acestor inițiative și, mai ales, implementarea lor a întâmpinat și continuă să întâmpine o serie de obstacole, chiar dacă obiectivele privind reformarea administrației publice locale sunt stipulate în principalele documente strategice ale statului, precum și în majoritatea documentelor bilaterale cu UE și în angajamentele luate față de Consiliul Europei.

Analizând contextul și realitățile din domeniul administrației publice, ținând cont de factorii obiectivi și cei subiectivi, considerăm că principalele obstacole în acest proces de reformare sunt:

- criza valorilor etico-morale și corupția, care sunt un obstacol general pentru dezvoltarea Republicii Moldova, inclusiv pentru administrația publică locală; la aceasta se adăugă mentalitatea și ezitarea societății, pentru care orice reformă sau schimbare „trebuie să se înceapă de la oricine, numai nu de la mine”;
- lipsa unei informări adecvate a societății, din partea autorităților centrale, în ceea ce privește raportul cost-beneficiu pe termen mediu și lung, precum și a oricărei inițiative de reformare a administrației publice locale, promovate în contextul alinierii la standardele europene;
- rezistența la schimbare și modernizare din partea unor categorii ale autorităților administrației publice locale ce nu corespund exigențelor profesionale și rigorilor legale;

⁸ Legea Nr. 435 din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă. Monitorul Oficial Nr. 29-31 din 02.03.2007.

- lipsa, în cazul partidelor de la guvernare, a voinței politice de a asigura o autonomie locală reală - decizională, financiară și bugetară, și asta deoarece, astfel, liderii politici pierd niște pârgii de imixtiune și control politic în teritoriu; în mod similar, clasa politică ezită să purceadă la reorganizarea administrativ-teritorială, pentru că aceasta ar presupune să-i priveze de locul de muncă sau de mandat pe unii funcționari publici sau aleși locali din partea unor anumite (proprie) formațiuni, care actualmente sau pe viitor pot fi tocmai acele resurse ale organizațiilor teritoriale ale partidelor, care aduc voturi;
- necunoașterea, respectiv neaplicarea de către mulți reprezentanți ai autorităților publice locale a legislației în vigoare, a strategiilor și programelor de dezvoltare ale Republicii Moldova, în ale căror Planuri de acțiuni pentru implementare există obiective sau acțiuni cu termene concrete de realizare, pentru care sunt responsabile autoritățile publice locale;
- nivelul scăzut de pregătire profesională a specialiștilor în administrația publică locală - în special, în materie de abilități practice, de competențe în domeniul managementului proiectelor și de fundraising -, dar și lipsa condițiilor adecvate de remunerare pentru debutanții în serviciul public la nivel local; tot aici se înscrie nivelul scăzut de colaborare a instituțiilor statului cu mediul academic și comunitatea cercetătorilor, pentru a identifica cele mai bune soluții pentru administrația publică;
- lipsa mijloacelor financiare ce ar permite implementarea unor reforme tehnice și de sistem în administrația publică locală, în special, în ceea ce ține de dotarea cu programe și echipamente, sistematizarea datelor și evidența statistică, furnizarea operativă a informațiilor, avizelor și documentelor solicitate de cetățeni etc.;
- nivelul scăzut al implicării cetățenilor în procesul decizional și slaba asigurare a transparenței decizionale la nivel local;
- lipsa unor criterii mai riguroase în procesul de propunere, de către partidele politice, a candidaților pe listele electorale sau de promovare în anumite funcții publice - de cele mai multe ori, din lipsă de alternativă se preferă cantitatea în detrimentul calității;
- nivelul scăzut de competență și de cunoaștere, de către autoritățile publice locale și, în speță, de către aleșii locali, a cadrului legal în vigoare, ceea ce se reflectă asupra corectitudinii și legalității actelor adoptate. Conform rapoartelor privind

controlul de legalitate a actelor autorităților administrației publice locale, efectuat la cele zece oficii teritoriale ale Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, numărul documentelor care sunt abrogate, modificate sau completate este în creștere (de ex., în 2010 au fost 1271 de acte, iar în 2013 - circa 2402). Tot aici menționăm și neexecutarea mai multor hotărâri judecătorești, emise ca urmare a sesizărilor oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat.

- constatăm, cu regret, că Adunarea Populară și Comitetul Executiv ale Unității Teritorial-Administrative Gagauz-Yeri, dar și Primăria și Consiliul municipiului Comrat, nu prezintă Oficiului Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat documentele spre controlul legalității. Acest lucru este inadmisibil și autoritățile centrale trebuie să găsească în mod urgent mecanisme prin care să determine administrația autonomiei să respecte legislația Republicii Moldova. Probabil că, din cauza neîncrederii în justiție și în instituțiile statului, scade și numărul actelor controlate la solicitarea persoanelor vătămate (de la 409 acte în 2012 la 185 de acte în 2013). În autonomia găgăuză acest indicator este zero⁹.

Toate aceste obstacole, dar și alți factori, sunt o piedică în crearea unei administrații moderne și în realizarea unor reforme de care cu adevărat să beneficieze toți cetățenii Republicii Moldova.

3. Direcțiile prioritare de acțiune pentru reformarea administrației publice locale în contextul integrării europene

Procesul de asociere și integrare europeană implică toate domeniile, de aceea, este extrem de importantă stabilirea clară a obiectivelor și direcțiilor prioritare de intervenție a statului, pentru a institui o administrație locală demnă de o țară europeană. Pentru aceasta, trebuie să se acționeze în limita resurselor disponibile, iar în paralel să fie identificate resurse suplimentare. Scopul final al acestor acțiuni este ca administrația publică să contribuie plenar la realizarea intereselor atât locale, cât și naționale ale țării. Considerăm că dacă, într-adevăr, dorim să edificăm un stat european, prioritatea priorităților, asupra căreia ar trebui să-și mobilizeze eforturile autoritățile și întreaga societate, este lupta cu corupția. Evident că acest domeniu este și cel mai complicat, pentru că mereu se va invoca acel cerc vicios și întrebarea retorică - *de unde să începem?*

Pornind de la faptul că scopul nostru este să înlăturăm cele mai importante obstacole în calea

⁹ Rapoartele Cancelariei de Stat a Republicii Moldova privind controlul de legalitate a actelor autorităților administrației publice locale pentru 2012 și pentru 2013. <http://www.cancelaria.gov.md/libview.php?l=ro&idc=333&id=1598>

reformării și europenizării administrației publice locale, pe care le-am enumerat mai devreme, cert este că pentru fiecare dintre aceste piedici este nevoie de acțiuni ale instituțiilor statului, dar și ale societății în ansamblu. În plus, de vreme ce există o Strategie Națională de Descentralizare, este important să existe și voință politică și perseverență pentru realizarea fără ezitare a ei, chiar dacă aceasta implică anumite costuri și întâmpină o anumită rezistență din partea sistemului.

În conformitate cu art. 22-23 ale Acordului de Asociere, direcțiile prioritare de acțiune pe care se va axa cooperarea Republicii Moldova cu UE, valabile deopotrivă pentru administrația publică centrală și cea locală și asupra cărora va trebui să raporteze despre măsurile întreprinse, sunt:

- dezvoltarea instituțională și funcțională a autorităților publice pentru a spori eficiența activității lor și asigurarea unui proces decizional și de planificare strategică eficient, participativ și transparent;
- modernizarea serviciilor publice, proces care include introducerea și implementarea Guvernării electronice, cu scopul sporirii eficienței prestării serviciilor către cetățeni și reducerii costurilor de gestionare a afacerilor;
- crearea unui serviciu public profesionist, bazat pe principiile răspunderii manageriale și a delegării efective a competențelor, angajării echitabile și transparente, instruirii, evaluării și remunerării;
- managementul eficient și profesionist al resurselor umane și dezvoltarea carierei;
- promovarea valorilor etice în serviciul public¹⁰.

Suplimentar la acestea sau ca subcomponente ale lor, în urma sistematizării obiectivelor vizând domeniul în cauză, prevăzute în mai multe documente de politici publice a Republicii Moldova, la fel de importante și care solicită implementare cât mai rapidă le considerăm pe următoarele:

- implicarea, la toate etapele de elaborare a politicilor publice și a cadrului legislativ de reformare a administrației publice locale, a asociațiilor reprezentative ale autorităților publice locale (de ex., CALM) care au expertiză în domeniu și care lansează periodic propuneri benefice pentru reformarea administrației publice locale¹¹. Este necesară și o mai mare

10 Legea Nr. 112 din 02.07.2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte. Monitorul Oficial Nr. 185-199 din 18.07.2014.

11 Viorel Furdui. *Propunerile Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) în legătură cu elaborarea*

diseminare a publicației acestei asociații - *Vocea Autorităților Locale*. Deși Comitetul Regiunilor al Uniunii Europene a recomandat încă din anul 2011¹² consultarea și participarea autorităților locale în procesul de negocieri pentru noul Acord de Asociere, acest lucru nu s-a întâmplat, fapt ce trebuie realizat cel puțin în faza de implementare a Planului de Acțiuni 2014-2016 pentru punerea în aplicare a Acordului;

- evaluarea și monitorizarea strictă, de către Cancelaria de Stat, a cazurilor de nerespectare a legislației de către autoritățile publice locale și instituirea sancțiunilor pentru astfel de abateri. Alte încălcări frecvente țin de transparența decizională¹³ sau de procedurile și termenele de organizare a ședințelor consiliilor locale. Probabil că sunt puține primăriile, pentru care consultarea cetățenilor înseamnă cu adevărat o cerință legală, de aici și efectele, și atitudinea. De aceea, este nevoie de consolidarea capacităților și îmbunătățirea activității oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat privind comunicarea și consultarea cu aleșii locali și funcționarii publici, pentru a asigura calitatea actelor administrative;
- Realizarea unor acțiuni concrete privind combaterea corupției în administrația publică locală prin verificări minuțioase, din partea instituțiilor competente, a situațiilor de incompatibilitate a funcțiilor, conflicte de interese¹⁴, trafic de influență, declarare a averilor și veniturilor, dar și eficientizarea sistemului de achiziții publice la nivel local, creșterea transparenței în activitate etc. Din păcate, deși majoritatea instituțiilor au adoptate Coduri de conduită sau deontologice, inclusiv Codul de conduită a funcționarului public¹⁵, acestea rămân doar simple declarații de principii neaplicate;
- Elaborarea și adoptarea cadrului legislativ privind cooperarea transfrontalieră și statutul euroregiunilor, având în vedere participarea

Programului Guvernului pentru anii 2011-2014. <http://www.calm.md/doc.php?l=ro&idc=7&id=516>

12 Avizul Comitetului Regiunilor al UE „*Punerea în aplicare a Politicii Europene de Vecinătate și, în special, a inițiativei privind Parteneriatul Estic: modernizarea, reformele și capacitatea administrativă a autorităților locale și regionale din Republica Moldova*”. 2011/C 15/09. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. C 15/46, 18.01.2011.

13 Legea Nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional. Monitorul Oficial Nr. 215-217 din 05.12.2008.

14 Legea Nr. 16 din 15.02.2008 cu privire la conflictul de interese. Monitorul Oficial Nr. 94-96 din 30.05.2008.

15 Legea Nr. 25 din 22.02.2008 privind Codul de conduită a funcționarului public. Monitorul Oficial Nr. 74-75 din 11.04.2008.

mai multor unități teritorial-administrative din Republica Moldova în cadrul a cinci euroregiuni - „Dunărea de Jos”, „Prutul de Sus”, „Prut-Siret-Nistru”, „Marea Neagră” și „Nistru”; - și necesitatea reglementării legale a cooperării cu autorități similare din statele vecine în lumina legislației europene și a oportunităților oferite de programele de cooperare transfrontalieră. La fel, este nevoie de reglementarea juridică a cooperării inter-municipale dintre mai multe unități teritorial-administrative de diferite niveluri, întru realizarea proiectelor regionale și internaționale;

- Evaluarea și îmbunătățirea Planurilor de studii la specialitățile de Administrație publică în cadrul instituțiilor de învățământ superior și a programelor de instruire și perfecționare profesională din cadrul Academiei de Administrare Publică din subordinea Guvernului; în special, accentul să se pună pe aplicabilitatea și importanța practică a cursurilor, dar și pe formarea de capacități și abilități necesare în procesul de preaderare la UE. Este important ca Academia de Administrare Publică să-și creeze antene de lucru pe zona de Nord și de Sud, prin dezvoltarea parteneriatelor cu universitățile de la Bălți și Cahul;

Crearea unui mecanism eficient de lucru dintre autoritățile administrației publice locale și serviciile descentralizate din teritoriu, prin modernizarea managementului serviciilor publice acordate (eliberarea de avize, coordonări în timp optim și fără deplasări și costuri inutile ale cetățenilor pe la multiple oficii) și prin crearea, la nivel de raion, a unor centre de servicii după principiul „ghișeului unic”. De asemenea, integrarea în portalul www.servicii.gov.md a fișelor ce trebuie create pentru serviciile publice administrative prestate de autoritățile publice locale¹⁶. În acest sens, propuneri importante trebuie să fie incluse și în proiectul Codului Urbanismului și Construcțiilor al Republicii Moldova;

Elaborarea unui ghid selectiv sau a unei sinteze a prevederilor tuturor documentelor de politici și strategii de dezvoltare ale Republicii Moldova, generale sau sectoriale, care se adresează expres cu sarcini către autoritățile administrației publice locale; în special, de evidențiat cele care trebuie să fie parte integrantă a programelor de instruire în domeniul Administrației publice ori să fie transpuse

16 Hotărârea Guvernului Nr. 122 din 18.02.2014 cu privire la Programul de reformare a serviciilor publice pentru anii 2014-2016 și Planul de acțiuni privind implementarea Programului de reformare a serviciilor publice pentru anii 2014-2016. Monitorul Oficial Nr. 43-46 din 21.02.2014.

în strategiile și planurile de lucru ale autorităților locale. Astfel, se va contribui mai mult la implementarea acestor documente;

Indiscutabil este necesară elucidarea tuturor problemelor legale și de procedura care vizează statutul juridic și modul de administrare și evidență a patrimoniului local, dar și a bunurilor din domeniile public și privat a unităților teritorial-administrative. Nu putem asigura o autonomie locală reală fără o bună gestionare a patrimoniului disponibil;

Crearea cadrului legal și a mecanismelor de aplicare bine reglementate care să asigure posibilitatea contractării, de către autoritățile publice locale, a împrumuturilor (criteriile, garanțiile, limitele acestora etc.), ca formă de asigurare a cofinanțării în proiectele finanțate de Uniunea Europeană și nu numai, inclusiv examinarea posibilității operării cu conturi valutare și transferuri directe prin granturi¹⁷;

Asigurarea descentralizării în ceea ce privește capacitatea autorităților locale de a-și stabili structura instituțională, statele și politica de personal (în special, evaluarea și motivarea funcționarilor), dar și respectarea de către autorități a transparenței în procesul de recrutare și de promovare în funcție, care să se facă pe bază de merit și performanță¹⁸;

Implementarea noului sistem privind finanțele publice locale, ca parte considerabilă a reformei de descentralizare, precum și îmbunătățirea cadrului normativ privind dreptul autorităților locale de a institui taxe și impozite locale, dar și facilități fiscale; astfel, administrația publică locală va putea să-și planifice și să-și stabilească mai bine, în baza unor studii, prioritățile și categoriile de cheltuieli necesare, să creeze condiții de stimulare a mediului de afaceri local, a tinerilor agenți economici, categorii defavorizate etc.;

Deoarece este un proces de durată, reforma administrației țării - fie la nivel central, fie la nivel local - nu poate fi realizată fără o voință politică și o nouă abordare, inclusiv în ceea ce ține de partidele politice. Chiar dacă se bucură de mai puțină încredere din partea populației (19%), rolul partidelor este foarte important. Mecanismul democratic face ca, prin intermediul procesului electoral, să fie ale-

17 A se vedea *Ghidul împrumuturilor pentru administrația publică locală și situația existentă în țările reprezentate în NALAS*, 2011.

18 Legea Nr. 68 din 05.04.2012 pentru aprobarea Strategiei Naționale de Descentralizare și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei Naționale de Descentralizare pentru anii 2012-2015. Monitorul Oficial Nr.v143-148 din 13.07.2012.

se organele de conducere a țării și aleșii locali. Tocmai de aceea, considerăm necesară îmbunătățirea legislației privind partidele politice, care să asigure transparența în activitatea lor, a legislației electorale și a celei privind aleșii locali. Aceasta, ca să fie fixate niște criterii suplimentare de calitate pentru funcțiile eligibile, dar și pentru a spori responsabilitățile și a crea mecanisme de motivare a celor care au rezultate, iar activitatea lor este vizibilă și transparentă în comunitate. Și pentru că nu există sisteme electorale perfecte, cel actual poate fi modificat, eventual, prin preluarea, din diferite sisteme, a mai multor elemente pe care să le aplicăm la realitatea și mentalitatea locului. În aceeași ordine de idei, credem că ar fi benefică o modificare a sistemului electoral, implicând introducerea obligativității participării la vot.

4. Concluzii și recomandări

O atenție mai mare, din partea instituțiilor centrale ale statului, față de problemele autorităților publice locale nu doar că va facilita identificarea unor soluții mai puțin costisitoare pentru promovarea reformelor, ci va crea o atmosferă și un cadru de conlucrare și parteneriat. Acest lucru este necesar, pentru ca orice colectivitate locală sau reprezentant al unităților teritorial-administrative să știe că sunt parte a guvernării țării. Integrarea europeană, cu toate implicațiile și eforturile pe care le presupune, este opțiunea ce ar trebui să coalizeze societatea. După semnarea Acordului de Asociere, Uniunea Europeană trebuie să fie mai intransigentă în ceea ce privește implementarea reformelor de către Republica Moldova. În acest sens, va fi creată și o Comisie specială de monitorizare a reformelor, din reprezentanți ai Bruxellesului și ai Chișinăului, care vor analiza modul de realizare a reformelor și ce trebuie de făcut pentru avansarea lor.

Pentru a înțelege mai bine rolul diferiților actori în procesul de integrare europeană este nevoie de o schimbare a mentalității, astfel încât societatea să perceapă aceste reforme nu doar ca pe o cerință din partea UE sau a altor instituții internaționale, ci ca pe niște etape necesare pentru a ne moderniza și dezvolta țara. Iar noi trebuie doar să valorificăm cu înțelepciune oportunitățile tuturor formelor de asistență oferită de Uniunea Europeană, de țările comunitare sau de Statele Unite ale Americii, pentru a crea condiții mai bune de viață în propriile noastre comunități.

Un rol important în acest proces îl au autoritățile publice locale, care nu doar că sunt cel mai aproape de cetățeni și de necesitățile lor, dar și se bucură de cea mai mare încredere în rândul comunităților care le-au mandatat și care, drept urmare, au și cele

mai mari așteptări de la ei. Însă, din cauza nivelului scăzut al culturii politice, iar uneori în lipsa acesteia, mulți cetățeni nu cunosc de competența cui este o problemă sau alta. Astfel, pentru ei, de toate problemele este responsabilă prima autoritate, cu care au contact direct, adică primarul sau secretarul primăriei. De aceea, locul și rolul administrației publice locale în procesul de aliniere la standardele UE poate fi definitoriu, iar atunci când administrația în sine va fi reformată, cetățeanul va înțelege și își va asuma propriul său rol în acest proces. Ținem să accentuăm, totodată, că administrația locală este cea care execută, pe teritoriul unei anumite unități teritorial-administrative, legislația țării, în toate domeniile - respectiv, în funcție de buna implementare a cadrului normativ, depinde în mare parte succesul reformelor sau asigurarea finalității lor pentru beneficiarul final, cetățeanul. Aceasta se referă, în egală măsură, la infrastructură și dezvoltare economică, drepturile omului și asistența socială și medicală, cultură, tineret, educație, sport, ecologie etc.

Delegarea de drepturi și de resurse către autoritățile publice locale, ca urmare a procesului de descentralizare, îi va responsabiliza și disciplina pe aleșii locali - în special, pe primari, de la care se va cere viziune pe termen lung de dezvoltare a localităților. Este necesar ca autoritățile publice locale să fie competente și transparente în procesul decizional și, mai ales, la gestionarea banilor publici. O sarcină importantă pentru factorii de decizie este și crearea unui climat favorabil de afaceri și investiții publice în infrastructura de drumuri locale¹⁹. Unul dintre domeniile-cheie în cooperarea Republicii Moldova cu UE, dar și al politicii interne, este dezvoltarea regională.

Procesul de descentralizare este strâns legat de politica de dezvoltare regională, iar autonomia locală „va spori capacitățile instituționale ale autorităților publice locale pentru implementarea politicilor de dezvoltare regională”²⁰. Deși este mai dificil să credem că în viitorul apropiat va fi lansată reforma de organizare teritorial-administrativă, este indubitabilă necesitatea ei, și nu doar pentru a eficientiza costurile și a asigura o reală capacitate administrativă tuturor localităților, dar și pentru a permite elaborarea unor proiecte investiționale mai mari în planul dezvoltării teritoriale și de polarizare a acestei dezvoltări. În același timp, cu cât mai mari sunt administrațiile publice locale, cu atât mai puțin dependente politic și financiar sunt acestea de autoritatea publică centrală, ceea ce este un factor important în asigurarea eficienței

19 Legea Nr. 166 din 11.07.2012 pentru aprobarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2020”. Monitorul Oficial Nr. 245-247 din 30.11.2012.

20 Hotărârea Guvernului Nr. 685 din 04.09.2013 cu privire la aprobarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională pentru anii 2013-2015. Monitorul Oficial Nr. 198-204 din 13.09.2013.

primăriilor²¹. Autoritățile locale au nevoie de resurse financiare importante în faza de pregătire a studiilor de fezabilitate, a proiectelor tehnice și a cererilor de finanțare pentru valorificarea oportunităților de finanțare, de aceea, trebuie să-și planifice aceste resurse în procesul de elaborare a bugetelor și să prognozeze veniturile și cheltuielile pentru o perioadă mai mare decât exercițiul financiar anual.

Și pentru a răspunde sarcinii acestui studiu, vom evidenția câteva recomandări și direcții de acțiune care să amplifice rolului administrației publice locale în procesul de integrare europeană:

- **Informarea, consultarea și motivarea autorităților publice locale** de a participa la concursurile de granturi (ex. Fondul Național de Dezvoltare Regională; asistența pentru dezvoltarea regională oferită de către România, Cehia, Polonia, Germania și alte state; Programele de cooperare transfrontalieră România - Republica Moldova - Ucraina pentru anii 2014-2020; Programul Uniunii Europene de Suport pentru Cooperare teritorială în cadrul Parteneriatului Estic 2015-2016; Implicarea în procesul de programare și, ulterior, de promovare a Programului Transnațional „Dunărea 2014-2020” etc.);
- **Transparența și participarea în procesul decizional și de administrare a finanțelor publice** trebuie să devină un mod de a fi a autorităților publice locale. Cetățenii trebuie să fie implicați chiar dacă, de cele mai multe ori, ei sunt subestimați. Rolul și responsabilitatea aleșilor locali în acest proces sunt definitorii. Utilizarea mecanismelor legale, în special, prin solicitarea de informații publice²² și responsabilizarea aleșilor locali prin solicitarea de la aceștia a dărilor de seamă, rapoarte de activitate, participarea la ședințele consiliilor locale, organizarea de audieri și consultări publice etc.;
- **Formarea unor echipe bine instruite în domeniul integrării europene și al managementului proiectelor**, remunerate corespunzător, care să activeze în cadrul primăriilor și mai ales la nivelul administrațiilor raionale ca structuri instituționalizate (ex. direcții, secții, birouri), care vor asigura creșterea capacităților autorităților publice locale de absorbție a fondurilor europene. O prioritate și pentru administrație, dar și pentru

partidele politice care propulsează aleși locali și funcționari în diferite funcții, ar trebui să fie și studierea limbilor de circulație internațională, în special, engleza. Dacă tot tîndem să devenim membri ai Uniunii Europene, aceasta presupune și participarea în cadrul instituțiilor europene, comunicarea și interacțiunea la toate nivelurile, iar pentru aceasta, avem deja nevoie de specialiști care nu doar să fie înalt calificați în domeniul respectiv, ci să cunoască și limbile oficiale de comunicare în instituțiile europene;

- **Stabilirea sau îmbunătățirea colaborării autorităților publice locale cu diferite instituții și donatori**, precum Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, reprezentanțele diplomatice ale țării noastre în UE sau misiunile străine acreditate la Chișinău. Aici considerăm oportună organizarea anuală a unui forum pe tema colaborării teritoriale și transfrontaliere, înfrățirea localităților, proiecte și posibilități de finanțare pentru autoritățile locale, promovarea țării și a relațiilor de colaborare dintre colectivitățile locale din Republica Moldova și cele din statele membre ale Uniunii Europene;
- **Elaborarea și implementarea unor programe și strategii de dezvoltare locală și regională**, dar și a planurilor urbanistice și de amenajare a teritoriului; actualizarea acestor documente, acolo unde este cazul, inclusiv prin stabilirea unor obiective clare legate de asigurarea eficienței energetice în comunitate; dezvoltarea unor parteneriate public-private pentru gestionarea mai eficientă a patrimoniului local;
- **Îmbunătățirea colaborării și asocierii autorităților publice locale** de ambele niveluri, prin semnarea de Acorduri privind realizarea unor proiecte sau servicii publice de interes comun²³, cu stabilirea clară a surselor de finanțare, a competențelor și termenelor de realizare a acestor acorduri. Sunt benefice realizarea de consorții și grupuri de autorități locale care își analizează opțiunile de susținere reciprocă, promovarea și integrarea acestor priorități la nivel de raion sau regiune, prin intermediul consilierilor sau al reprezentanților în Consiliile Regionale de Dezvoltare;
- **Dezvoltarea parteneriatelor dintre autoritățile publice locale și ONG-uri**. Este un fapt evident că localitățile în care activează mai multe organizații neguvernamentale valorifică mai multe oportunități atât din punctul de vedere al fondurilor la care pot fi eligibile diferite categorii de candidați, cât și din cel al

21 Adrian Lupușor, Adrian Babin. *Eficiența autorităților publice locale din Republica Moldova: importanța și factorii determinanți*. Expert-Grup. Chișinău, 2011. http://www.expert-grup.org/old/library_upld/d323.pdf

22 Legea Nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație. Monitorul Oficial Nr. 88-90 din 28.07.2000.

23 Art. 5 al Legii privind descentralizarea administrativă, art. 6 al Legii Nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală

rezultatelor obținute acolo unde există o bună colaborare dintre administrația publică locală și ONG-uri. Un avantaj în dezvoltarea lor îl au autoritățile publice care au deja dezvoltate relații de colaborare și cu mediul academic, acesta din urmă având capacități de a furniza expertiză în diverse domenii;

- **Creșterea vizibilității și a guvernării electronice a administrației publice locale**, în special, la nivel de raioane și orașe, reflectată pe paginile web. Astăzi sunt foarte multe pagini electronice neactualizate, fără informații disponibile în limba de stat sau fără alte criterii ce nu sunt respectate în conformitate cu legislația în vigoare²⁴. Pentru multe autorități publice comunicarea electronică mai este un lux, adresele de e-mail publicate în multe cazuri sunt nefuncționale sau nu se verifică. Cert este că, în situația în care multe autorități preferă să mai utilizeze fax-ul, iar unii primari nu au, elementar, o adresă electronică și nu văd cu ochi buni noile tehnologii, nu putem vorbi de operativitate și eficiență în comunicare, inclusiv în materie de propuneri sau de solicitare de informații? Din păcate, și la nivel guvernamental, nu o dată se preferă comunicarea pe adresele personale ale funcționarilor, în detrimentul paginilor web oficiale.;
- **Crearea portofoliilor de proiecte investiționale pentru fiecare localitate**. Autoritățile locale, mai ales cele din mediul urban, ar trebui să-și creeze un portofoliu cu prezentări argumentate ale proiectelor investiționale necesare în localitate, cu răspunsuri privind condițiile oferite, contribuțiile, raportul cost-beneficiu și impactul pe termen lung pentru toate părțile implicate, lista cu fișele sau conceptele de proiecte fezabile, ținând cont și de prioritățile raionale și regionale în acele domenii. Trebuie de folosit cu perseverență toate oportunitățile (forumuri, mese rotunde, întruniri cu reprezentanții misiunilor diplomatice, ai diverse companii private și ai donatorilor) pentru promovarea acestor proiecte. Deși este ușor să vorbim de parteneriate public-private, principalele obstacole ale acestora sunt lipsa încrederii între părți, lipsa stabilității și previziunii economice, și lipsa unor condiții fiscale și reguli clare în privința gestionării patrimoniului. Trebuie de acordat o mai mare atenție unor studii de fezabilitate calitative pentru a analiza la modul realist unde pot fi create parcuri industriale sau incubatoare de afaceri și unde nu. Or, acestea sunt investiții prea mari, care uneori nu se

justifică prin spații imense fără rezidenți și perspective;

- **Organizarea, de către autorități, a unor sesiuni de instruire pe tematici europene** pentru aleșii locali și funcționarii din cadrul instituțiilor publice și, în parteneriat cu societatea civilă, a campaniilor de informare în localități. Prezentarea situației din diferite state membre ale UE, în domenii concrete, le poate oferi factorilor de decizie exemple elocvente și direcții clare spre care trebuie să tindă și comunitățile din Republica Moldova, iar vizitele de studiu și preluarea experienței țărilor din Uniunea Europeană ne pot explica și în ce mod pot fi făcute aceste lucruri. La fel, este important de asigurat vizibilitatea proiectelor în comunitate, mai ales acolo unde ele sunt realizate cu fonduri europene. Oamenii trebuie să cunoască pentru ce și cum sunt alocați banii donatorilor.

Evident că aceste propuneri sunt eficiente acolo, unde și autoritățile publice locale sunt pro-europene prin convingere și dau dovadă de suficientă voință politică. În caz contrar, atunci când, bunăoară, administrația locală pledează pentru aderarea la Uniunea Vamală Rusia - Belarus - Kazahstan (ex. Primăria și Consiliul Orășenesc Cahul sau UTA Gagauz-Yeri), eforturile guvernamentale sunt diminuate sau chiar reduse la zero. În pofida acestor situații, cetățenii Republicii Moldova trebuie să vadă că integrarea europeană nu înseamnă doar discuții despre politici publice, strategii și planuri de acțiuni, ci și efecte reale asupra infrastructurii drumurilor, calității și costurilor serviciilor publice prestate, un loc stabil de muncă, teama de pedeapsă pentru încălcarea legii etc. În ansamblu, realizând consecvent propunerile prezentate, avem convingerea că, în timp, vom avea o administrație modernă, respectată de societate pentru calitatea actului guvernării locale, capabilă să transpună în viață acquis-ul comunitar, să fie creativă și perseverentă în promovarea și asigurarea progresului și bunăstării cetățenilor.

Nicolae DANDIȘ a coordonat mai multe proiecte locale și regionale privind informarea în domeniul integrării europene și educației civice. Este licențiat în Științe Administrative și Istorie; Master în Managementul programelor și politicilor europene. Este Directorul Centrului „Pro-Europa” din Cahul; Președinte al Asociației pentru Cooperare și Comunicare Democratică „Dialog”; lector la Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” și la Extensiunea din Cahul a Universității „Dunărea de Jos” din Galați. Are expertiză și mai multe publicații în domeniul administrației publice și politicilor europene, dar și experiență în calitate de consilier orășenesc.

24 Hotărârea Guvernului Nr. 188 din 03.04.2012 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet.

**Această publicație este realizată de Asociația pentru Politica Externă cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei prin intermediul Agenției Suedeze pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida) și Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Fundației Est-Europene, Guvernului Suediei, Sida sau al Ministerului Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA.*

foreign policy association

Asociația pentru Politica Externă (APE) este o organizație non-guvernamentală activitatea căreia este dedicată susținerii procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană, promovării reformelor democratice și a soluționării politice a problemei transnistrene în contextual integrării europene a țării.

Asociația pentru Politica Externă (APE)
Str. Sciusev, 64, Chișinău, MD-2012
Republica Moldova
Tel.: +373 22 22.44.30; +373 22 21.09.86
Fax: +373 22 21.09.86
E-mail: office@ape.md
www.ape.md
www.europa.md